

Yhteiskehittelyllä oivalluspomppuja kuntoutusymmärryksessä - järjestävän tahon näkökulma

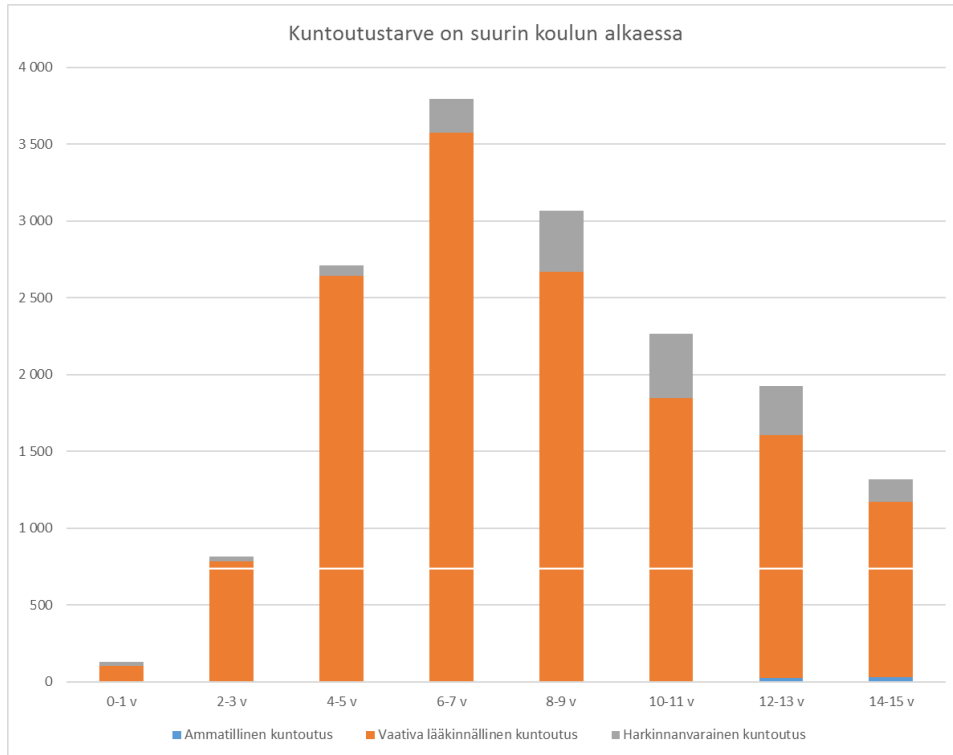
7.9.2017

**LAPSEN OIKEUS OSALLISTUA KUNTOUTUKSEENSA
LOOK- HANKKEEN JUHLASEMINAARI**

Riikka Peltonen, ohjauksesta vastaava suunnittelija
Kela

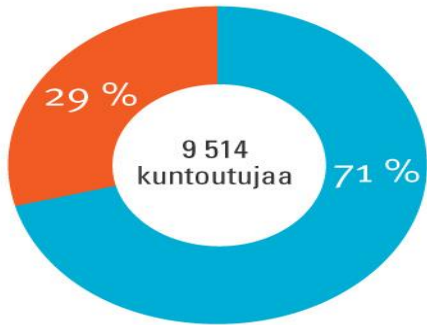
Kelan järjestämä kuntoutus 0-15-vuotiaille

Vaativassa lääkinällisessä kuntoutuksessa oli vuonna 2016 yhteensä 28 258 kuntoutujaa, joista 0–15-vuotiaita kuntoutujia oli 14 343 eli **51 %**

Lasten kuntoutus (5–10-vuotiaat)

Suurin osa 5–10-vuotiaista Kelan kuntoutuspalvelujen saajista on poikia
Kuntoutuspalvelujen saajat sukupuolen mukaan

6 732
poikia

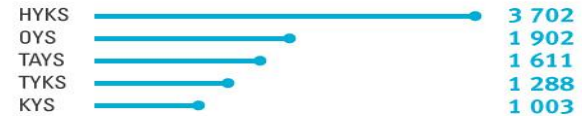
2 782
tyttöä

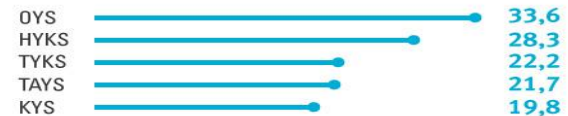
Kuntoutujien kokonaismäärä on suurin HYKS:in erityisvastuualueella, mutta asukaslukuun suhteutettuna suurin OYS:in alueella

Kuntoutujien kokonaismäärät erityisvastuualueilla

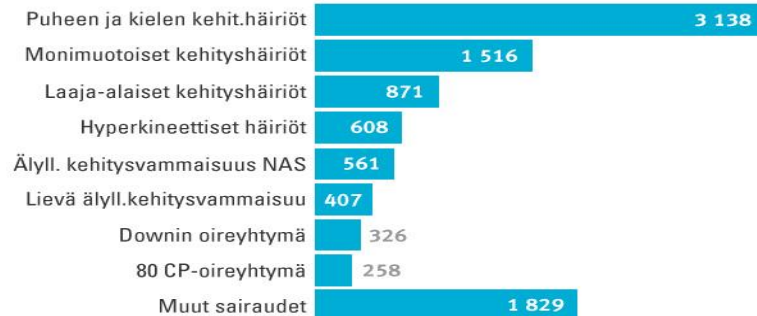
Kuntoutujat 1 000 asukasta kohti

Suurin tarve ennen kouluikää
Kuntoutujat ikäryhmittäin

Yleisimpiä häiriöitä ovat puheen ja kielen häiriöt
Kelan kuntoutuspalvelujen saajat sairausdiagnoosin mukaan

Top 5 kuntoutusmuodot ja saajat

- 1 Puheterapia (6 541 saajaa)
- 2 Toimintaterapia (4 635)
- 3 Fysioterapia (1 581)
- 4 Sopeutumisvalmennuskurssit (872)
- 5 Kehittämistoiminta (431)

ICF ja vaativa lääkinällinen kuntoutus

- vaativaa lääkinällistä kuntoutusta koskeva laki tuli voimaan 1.1.2016 (HE 332/2014)
- viitekehyksenä ICF
 - terminologia
 - toimintakyvyn sekä yksilö- ja ympäristötekijöiden kokonaisvaltainen huomioiminen
 - tavoite ⇒ vaativaa lääkinällistä kuntoutusta järjestetään arjen toiminnoista suoriutumista ja osallistumista varten
 - toteutus ⇒ kuntoutumista tukevan arjen rakentaminen

Vaativa lääkinällinen kuntoutus (HE 332/2014 vp)

- Hyvän kuntoutuskäytäntö
 - pohjautuu vaikuttavuustietoon, jota täydentää vakiintunut ja kokemusperäinen tieto
 - on toiminnallista, aktiivista ja asiakaslähtöistä
 - lähtökohtana kuntoutujan arjen toimintoihin ja osallistumiseen liittyvät tarpeet
 - perustuu erityisasiantuntemukseen ja tarpeelliseen yhteistyöhön
- Vaativassa lääkinällisessä kuntoutuksessa
 - työtä tehdään kuntoutujan omaa aktiivisuutta korostavalla, ohjaavalla ja toimijoita sitouttavalla tavalla
 - huomioidaan kuntoutujan fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset ja kognitiiviset tarpeet
 - tehdään kuntoutujan tarpeen mukaista monialaista yhteistyötä kuntoutujan läheisten ja muiden kuntoutujalle merkityksellisten toimijoiden kanssa siten, että päivittäisissä toiminnoissa ja arjen ympäristöissä voidaan toimia kuntoutumista edistävällä tavalla
 - luodaan edellytyksiä sille, että kuntoutuja voi elää elämäänsä täysipainoisemmin

Esimerkkejä vaativan lääkinällisen kuntoutuksen terapiapalvelukuvauksesta:

- Tavoitteet: ”Terapeutti ja kuntoutuja asettavat yhteistyössä kuntoutukselle kuntoutussuunnitelman mukaiset ja kuntoutujalle merkitykselliset ja konkreettiset arjesta nousevat tavoitteet, jotka tukevat kuntoutujan osallisuutta ja osallistumista.”
- Suunnittelu: ”Kuntoutuja osallistuu terapiakokonaisuuden suunnitteluun. Terapeutti ja kuntoutuja sopivat myös hyvän kuntoutuskäytännön mukaisten sopivien ja vaikuttavien kuntoutusmenetelmien käytöstä. Terapeutti tarjoaa kuntoutujalle erilaisia vaihtoehtoja, joista kuntoutuja valitsee itselleen mielekkäät ja hänen kuntoutumistaan motivoivat menetelmät.”
- Yhteistyö: ”Terapeutti tukee kuntoutujan omaisia tai läheisiä sekä kuntoutujan luvalla muuta lähiverkostoa osallistumaan terapiaan kuntoutusprosessin kaikissa vaiheissa, jotta he saavat tietoa ja taitoja kuntoutujan ohjaamiseen ja arjen ympäristön mukauttamiseen.”

Miltä kuntoutuspalautteiden perusteella lapsen osallisuus kuntoutuksessaan näyttää?

1/2

- 8/2017: otos 13 kuntoutuspalautetta, lasten ikä 5-9 vuotta
- Tavoitteiden asettelu
 - lapsen osallistuminen (0)
 - äidin tai perheen osallistuminen (3)
- Tavoitteet ylätasolla (13):
 - ”silmä-käsiyhteistyön, hahmottamisen ja omatoimisen ohjauksen ja tarkkaavuuden suuntaamisen kehittyminen”
 - ”lihaksiston vahvistaminen, nivelliikkuvuuksien ylläpitäminen, kävelyn ergonomian korjaaminen”
 - ”äännejärjestelmän selkeyttäminen ja toimivan kommunikation varmistaminen”

- Lapsen osallistuminen terapian toteutuksen suunnitteluun
 - (3) ”lapsi sai ehdottaa mitä tehdään”, ”motivoitunut ja innostunut lapsi”, ”innostunut liikkuja ja osoittaa mistä pitää”
 - (10) tietoa ei löytynyt
- Yhteistyö perheen ja lähitoimijoiden kanssa
 - Yhteistyö perheen ja päiväkodin/koulun kanssa (6)
 - Yhteistyö pelkästään päiväkodin/koulun kanssa (3)
 - Yhteistyö ei näkynyt (3)

Peukutamme Metkujen käyttöä, koska ne

tukevat lapsen aseman muutosta toiminnan kohteesta toimijaksi

vahvistavat lapsen mahdollisuuksia osallistua aktiivisena toimijana oman kuntoutuksensa suunnitteluun ja vaikuttaa sen toteutukseen

→ toiminnan merkityksellisyys kasvaa

luovat pohjaa lapsen, vanhempien, lähihenkilöiden ja kuntoutuksen ammattilaisten väliselle yhteistoimijuudelle

→ edellytykset yhteiselle ymmärrykselle ja yhdessä tehtävälle toiminnalle lisääntyvät

mahdollistavat lapsen ja ympäristön välistä muutosprosessia = kuntoutumista

Kiitos!